ЗАКОРДОН, ДІВЧИНА І ХУЛІГАН

Притискуваний афористичністю давнього "скажи мені, хто твій друг...", я із своїми виправданнями опиняюсь у вельми пікантному становищі. Справді-бо, що можна сказати про чоловіка, приятелів якого один по одному застукують на прегарних вчинках з дамами. Ну, ось хоча б мій сусіда та співучасник дитячих забав на вулиці Десятинній Шурка Фельдман. Занапастив себе, тому що напав на автобусній зупинці на беззахисну і незнайому жінку. Від посталої на суді картини моторошного бузувірства у присутніх кров холола в жилах. Потерпша, ще не отямившись від пережитого, розповідала приблизно так:

— Він несподівано підійшов до мене і з нецензурними словами "Дак ти, суко, торт жереш! На, маєш у пику!" вибив з рук торта, а відтак хотів повалити мене на землю і по-звірячому бити.

— Нелюд, — схвильовано вигукнув хтось із глибини зали (цього разу справа розглядалася у відкритому судовому слуханні).

— Такого розстріляти мало, — суворо сказав уголос чоловік у цивільному.

Вершителі законности довели прикрий для близьких та друзів Фельдмана злочин з переконливістю, в якій сумніватися могли лише закомплексовані на недовіру до влади дисиденти. Останні вважали, що Олександр Фельдман був відомий КҐБ своєю причетністю до самвидаву, і логічним підсумком тієї обізнаности для нього стали п'ять років ув'язнення. Та попри створений у тюрмі й таборі "прес", "т.зв." борець за права людини не розкаявся, чим украй засмутив вихователів. З жалю за його понівечену молодість і в ім'я торжества світлих ідеалів, вони в свою чергу напали на Фельдмана на зупинці метро. Побачивши знайомі обличчя, той став на повен голос інформувати пасажирів:

— Мене б'ють кагебісти! Мене б'ють кагебісти!

Фельдман уникнув повторної відсидки з тавром рецидивіста, котрий змінив об'єкт хуліганських устремлінь із "ж" на "ч", і був випущений до Ізраілю. Діставши виклик, Шурко одружився і вивіз на захід ще одну щасливицю, залишивши у громадян начальників найнеприємніші спомини. Ну, та з цією поганою вівцею серед слухняних київських баранів ще куди не йшло. Зрештою, спишуть Шурка на згубний вплив сіоністів,

сил реакції.

А ось з другим моїм товаришем справа, виглядає, завершиться значно тривалішим терміном. На відміну від свого попередника, що відмовився від громадянства, він пішов іншим шляхом. Миколу Горбаля звинувачено в спробі вчинити зґвалтування. Сама лише думка, що в синові священнослужителя, викладачеві музики, колишньому політв'язневі причаївся небезпечний еротмен, здається неймовірною (зрозуміло, тим самим закомплексованим дисидентам). До речі, невинність співробітниці, пардон, робітниці при отій спробі не постраждала, хіба її добре ім'я —невідоме, бо процес цього разу закритий. Ах. Миколо Андрійовичу, Миколо Андрійовичу! А скільки ж попереджували оперативники з КГБ, скільки радили: схаменіться, припиніть ворожу діяльність! Так ні ж. уперся — хочу виїхати за кордон і край. І на Захід свої заяви передавав, і з усіма київськими націоналістами запанібрата, і з американцями зустрічався — ммм, людина з вираженими згубними пристрастями. А дружині його слідчий КГБ лагідно пояснив: "Давайте не торкатимемося політики. Ну її краще!" І дійсно, яка там політика, коли отакі нібито віруючі стануть на думці атеїсток лапати — і...

ВІДНОВИМО ж хід подій майже історичного 23 жовтня 1979 року. Набурмосений і, як завжди, ховаючи обличчя за піднятим коміром, повертався того вечора Микола з роботи. Після семи років у місцях доволі віддалених, присуджених йому за антирадянську пропаганду та

агітацію, цей 38-річпий чолов'яга не лише не визнав провини, а навпаки, видимо зневажав досягнення оновленого краю. Йому не подобалося, що українці в Києві цураються рідної мови, а хто говорить нею, раз-у-раз наштовхується на злостиві кпини "интернационалистов", що навчання у вузах рівної поміж рівних республіки ведеться по-російському, що відчинено лічені церкви, одне слово, сприймав дійсність у чорних барвах. І ось у такий момент нерадісного Горбалевого життя йому трапляється одна дівчина. Хто зна? Можливо, вона бігла додому після жвавих виробничих зборів, де приймалося рішення піднести продуктивність праці на небачений рівень? А можливо, в цей час вона розмірковувала над тим, як зробити, щоб у світі ніколи не було більше воєн? чи просто, мов веснянка чарівна, вийшла на перше в житті побачення? Два світи — дві долі. І ось назустріч їй прямо від трамвайної зупинки суне особа з непевним минулим, представник світу насильства і зла. З першого погляду їй став зрозумілий його підступний задум. "В крайньому разі, він оволодіє моїм тілом, а не душею", — майнула розслаблююча думка. Та наступної ж миті професійний гарт узяв гору. Перетнувши вулицю, вона рішуче підійшла до напасника і з криком: "Рятуйте, ґвалтують!" — спритно повалила Горбаля на себе, в той же час намагаючись не віддати найдорожче. Група випадкових перехожих, яких громадянське чуття привело до сусідньої підворітні і де вони декілька годин готували засідку на небезпечний злочин, дружно заквапилися на допомогу. "Брать живым!" — вигукнув старший. Відважні добровільці, розсипавшись лавою і здаля показуючи прийоми бойового самбо, стали поволі зближуватися з оскаженілим бандитом. Той демонстративно, розраховуючи на марновірних спостерігачів поблизу, не чинив опору. — Маскується, гад, — пояснив стороннім один із рятівників потерпілої. —— На рахунок "три" загримуємо, — почулася неголосна

команда. Під градом ударів обурених перехожих ґвалтівник, якого на той час нескорена киянка пустила з рук, знову впав — тільки вже не на дівоче тіло, а на сиру землю. Побитого і затриманого таким чином Миколу Горбаля завезли до лук'янівської тюрми. Так сталося гріхопадіння націоналіста. Щоправда, відомий прецедент, коли Остапа

Вишню, відсиділого свого часу майже 10 літ за спробу зґвалтувати Клару Цеткін, влада, керуючись міркуваннями гуманности, знайшла за можливе помилувати. Ну, так там же не було доведено.

Перебираючи в пам'яті імена своїх знайомих, запроваджених до виправно-трудових установ за хуліганство, ловлю себе на думці, що до мене самого легко прикладається містична метафора — тип з-під темної зірки. Скажімо, Василь Овсієнко, який учився на філфаці КДУ на курс молодше за мене. Відсидів чотири роки за антирадянську діяльність, а, вийшовши з-за колючок, зажадав виїзду на Захід. Маючи виклик на руках, почав бешкетувати, ображати простих людей, котрі навік залишалися в країні праці. Подібна антисоціальна поведінка колишнього вчителя української мови викликала зрозумілу реакцію з боку відповідних органів, і він негайно дістав кількарічний термін ув'язнення.

Або Вадим Смогитель. Виключений з четвертого курсу консерваторії за підписи наклепницьких заяв та звернень, довший час заробляв на прожиття грою по ресторанах. Тим часом у Канаді його пісні знані й часто виконувані. Звернувшись до уряду з клопотанням про виїзд, цей правопорушник відбув до місць вельми віддалених за те саме одіозне порушення громадського порядку.

Вражений тим, що агресивна сексуальність притаманна більшості моїх приятелів, я знічено опустив очі, коли до мене в кімнату зайшла самотня Валентина Серафимівна Пайлодзе, з якою ми зараз відбуваємо заслання в казахському аулі Саралжин.

— Чим міг так глибоко засмутитись мій юний друг, покликаний сіяти розумне, добре, вічне? — не без кавказької велемовности поцікавилась колишня регент Троїцької церкви в Тбілісі.

— Та так, гріховне, — ухильно промимрив я.

Проте, інтуїтивно відчувши моє душевне сум'яття, вона зажадала пояснень. І тоді я, знемагаючи від сорому за оточення, в якому жив і творив, виклав наболіле про своїх знайомих нищителів радянської невинности. Уважно вислухала ту оповідь досвідчена грузинська дисидентка, а відтак сказала:

— Не сумуй, бо й серед мого оточення були ґвалтівники. Звістка про те, що Темурі Джвашеішвілі, причетний до діяльности

Грузинської Гельсинської групи, також звинувачений і дістав термін за спробу зґвалтування, значною мірою справила на мене оздоровлююче враження. Зникло відчуття пов'язаности з групою розпусників-націоналістів, які сполучають інакодумання із ґвалтуваннями та бешкетами, розхитуючи в такий спосіб засади суспільства. Ось чому я, власне, зараз хотів би попередити своїх знайомих та близьких, що коли на метро, автобусній, трамвайно-тролейбусній зупинці або й трохи далі від ліхтаря мені на шию впаде повна сили і відваги молода особа та, шматуючи на собі сукню, залементує: "Ґвалтують!", це не означатиме, що в мене був приступ кохання. Просто я подав заяву на виїзд до Америки.